

9. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge University Press. 2001. P. 276.
10. Stakhova M., Stakhova O. Foreign language communicative competence as the basis of studying foreign languages. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems. 2022. No. 54. P. 81–84. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-81-84>

Легка Лілія

Науковий керівник – доц. Іванців Орислава

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ АМЕРИКАНСЬКИХ МЕДІА: ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах глобалізації масової комунікації переклад політичних текстів американських медіа набуває особливого значення. Політичний дискурс є не лише засобом інформування, а й механізмом формування громадської думки, впливу на соціальні процеси та конструювання політичної реальності. Як зазначає Тен ван Дейк, політичний дискурс відображає структуру влади, ідеологію та соціальні відносини у суспільстві [5]. Перекладач, який працює з такими текстами, фактично стає посередником між двома ідеологічними системами, тому будь-яке мовне рішення впливає на сприйняття змісту повідомлення в іншій культурі.

Проблематика політичного дискурсу досліджувалася у працях таких вчених, як Н. Абабілова, Р. Майборода [3], Т. Доній [2], Тен ван Дейк [4, 5], Н. Ферклаф [6], які підкреслюють, що переклад політичних текстів неминуче пов'язаний з відтворенням ідеологічних компонентів. Зокрема, Тен ван Дейк у монографії “Ideology: A Multidisciplinary Approach” доводить, що будь-який політичний текст має «ідеологічне забарвлення», яке часто переноситься у переклад через несвідомі асоціації та вибір лексики [5].

Мета статті – проаналізувати основні труднощі та прийоми перекладу політичного дискурсу американських медіа (Fox News та NBC News) українською мовою і виявити ідеологічні чинники, що впливають на перекладацькі рішення.

Під перекладом політичного дискурсу розуміють відтворення політичних текстів іншими мовами. Це складне завдання, адже переклад політичного дискурсу залишається одним із найскладніших типів перекладу через труднощі з відтворенням прихованих ідеологічних сенсів. Політичні тексти мають виражене ідеологічне забарвлення (англ. ideological coloring), яке впливає на зміст перекладу [3]. Наприклад, Тен ван Дейк відзначає, що політичні промови часто несуть ідеологічне забарвлення, яке перекладачі можуть свідомо чи несвідомо відтворювати в іншій мові [4]. Через це переклад новин та промов потребує не лише мовної компетенції, але й розуміння прихованих смислових акцентів і світоглядних позицій авторів оригіналу.

Переклад у сфері ЗМІ рідко буває повністю нейтральним – він підпорядковується редакційній політиці та ідеологічним установкам видання [9]. Як показує дослідження, «медійний

переклад не є такою вже неупередженою діяльністю... ідеологічний вплив ЗМІ примусово накладається на їхні перекладні тексти» [9]. Перекладачі новин нерідко несвідомо підлаштовують зміст статей під очікування аудиторії чи завдання медіаресурсу. В результаті їх мовленнєві рішення можуть «призводити до значних спотворень, підсилюючи домінуючі наративи» або відтворюючи лише ту частину інформації, що відповідає ідеологічним цілям видання [9].

Важливим чинником є також мультикультурність цільових аудиторій. Глобальні та локальні медіакомпанії часто модифікують тексти так, щоб створити ілюзію «єдиного» порядку денного, тоді як насправді подання подій фільтрується «через різні культурні, політичні та ідеологічні призми» [9]. Внаслідок цього поява новини у різних країнах може суттєво відрізнятись: кожне ЗМІ продукує «локалізовані версії» подій, сформовані з урахуванням власних пріоритетів і світогляду [9]. Таким чином, медійний переклад сам по собі стає «трансформаційним процесом», у якому перекладачі та редактори спільно формують остаточний дискурс.

Для збереження змістової точності політичного дискурсу в англійсько-українському перекладі використовують лексичні, граматичні та прагматичні трансформації. Якщо ключові політичні терміни (наприклад, *democracy*, *election*, *lobbying*, *impeachment*) мають усталені відповідники – демократія, вибори, лобіювання, імпічмент – переклад орієнтується на лексичну фіксацію значень, що забезпечує термінологічну стабільність та точність політичної комунікації. Слово *shutdown* можна перекладати як шатдаун із застосуванням методу транскрибування, оскільки ця форма вже усталена в українських ЗМІ, або як призупинення роботи, що зрозуміліше для широкої аудиторії. Натомість культурно-специфічні одиниці, ідіоми або алюзії, властиві англійськомовному політичному контексту, часто відтворюються не буквально, а шляхом пояснювального перефразування або інтерпретаційного доповнення контексту. Наприклад, у реченні *Republicans are set to meet Friday afternoon and are expected to discuss the Democrats' olive branch* [8] → Республіканці мають зустрітись у п'ятницю по обіді й, як очікується, обговорять жест примирення демократів – вираз гілка оливи замінено на звичний для української мови еквівалент жест примирення, який передає те саме значення. У таких випадках перекладач використовує прагматичні трансформації, метою яких є не буквально відтворення мовної форми, а відтворення комунікативного ефекту висловлювання та його впливу на реципієнта. Ще одним прикладом є вислів *grassroots movement*, який перекладається як рух знизу або громадська ініціатива, що відтворює не лише буквально, а й соціально-політичне значення терміна [7].

Окрім цих трансформацій при перекладі політичного дискурсу часто застосовують такі прийоми:

- експліцитування – додавання уточнень для пояснення прихованого змісту.

Наприклад, *we redid our nuclear — we're the number one nuclear power* [10] → ми модернізували наш ядерний потенціал, ми — ядерна держава номер один; *Obamacare subsidies* [8] → федеральні субсидії в межах реформи охорони здоров'я;

- конкретизація – це лексико-семантична трансформація, за якої одиниця мови оригіналу з ширшим, більш загальним або абстрактним значенням передається в мові перекладу одиницею з вузким, більш точним або конкретним змістом. Наприклад, у словосполучення *other signatories of the treaty* [10] → інші держави-учасниці договору застосування конкретизації допомагає передати конкретні повноваження чи статус суб'єктів;
- калька – дослівний переклад англійського виразу. Наприклад, *government funding bill* → законопроект про фінансування уряду;
- модуляція – зміна точки зору, формулювання або логічної структури висловлювання для того, щоб передати значення оригіналу природно та адекватно мовою перекладу. Наприклад, *The ball is in the Republicans' court* [7] → Ініціатива на боці республіканців; *The offer, rolled out on the floor by Senate Minority Leader* [7] → Цю пропозицію на засіданні Сенату представив лідер меншості;
- зміна частини мови – це граматична трансформація, яка зазвичай не призводить до створення нового значення. Наприклад, при перекладі тестового фрагменту *I'm especially respectful* [8] → я маю величезну повагу замість прикметника *respectful* використано іменник *повага* з дієсловом *мати*.

Таке різноманіття методів дозволяє збалансувати достовірність оригіналу зі сприйняттям цільової аудиторії. Однак кожен з них може змінити «колерит» повідомлення: наприклад, навіть адекватний семантичний переклад чи експлікації підсилюють певні настанови оригіналу чи, навпаки, пом'якшують критику супротивників. Перекладачі у медіа мусять враховувати не лише мовні, але й етичні аспекти – усвідомлюючи власну роль у формуванні громадської думки.

Таким чином, переклад політичного дискурсу англійськомовних ЗМІ США є багатокомпонентним процесом, де лінгвістичні рішення тісно переплетені з ідеологічними чинниками. Як зауважує К. Гізер, сучасне перекладознавство переживає «ідеологічний поворот», у межах якого перекладачі усвідомлюють власну участь у створенні політичних смислів [1, с. 345]. Перекладачі та журналісти, що займаються цими текстами, по суті стають співтворцями нових наративів: їх вибір слів і конструкцій «формує громадське сприйняття» повідомлень [1; 9].

У підсумку, щоб зберегти ідеологічне забарвлення політичних текстів англійськомовних медіа, перекладач має поєднати точність з адаптацією – при цьому балансує між двома культурами і враховуючи цільові установки аудиторії та політичний контекст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гізер К. О. Критичний дискурс-аналіз в перекладі мас-медійних текстів. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2021. № 4. С. 345–353.
2. Доній Т. Переклад текстів політичного дискурсу: стратегії, виклики, перспективи. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 46, том 1. С. 143-149.
3. Ababilova N., Maiboroda R. Grammatical transformations in translation of political speeches. *Theoria et Historia Scientiarum*, Vol. XVIII. 2021. No. 3. P. 49–67.

4. Dijk T. A. van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London; Thousand Oaks; New Delhi: SAGE Publications, 1998. 240 p.
5. Dijk T. A. van. Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press, 1983. 389 p.
6. Fairclough N. Media Discourse. London: Edward Arnold, 1995. 214 p.
7. Kapur S., Thorp F., Leach B. Khoriaty G. Democrats make a new offer to end the shutdown, but Republicans aren't buying it. NBC News. URL: <https://www.nbcnews.com/politics/congress/democrats-new-offer-end-shutdown-republicans-reject-healthcare-rcna242643> (дата звернення 7.11.2025)
8. Miller A. Schumer, Dems unveil alternative shutdown plan, ask for 1-year extension to Obamacare subsidies. Fox News. URL: <https://www.foxnews.com/politics/schumer-dems-unveil-alternative-shutdown-plan-ask-1-year-extension-obamacare-subsidies.amp> (дата звернення: 7.11.2025)
9. Ouachan A., Sadik M. M., El Heziti F. Ideology in Media Translation: Some Theoretical Perspectives. International Journal of Linguistics and Translation Studies. 2025. Vol. 6, Iss. 2. P. 16–25.
10. Phillips M. Russia drawing up plans to conduct nuclear tests after Trump announcement. Fox News. URL: <https://www.foxnews.com/politics/russia-drawing-up-plans-conduct-nuclear-tests-after-trump-announcement> (дата звернення 6.11.2025)

Барановська Вероніка

Науковий керівник – доц. Іванців Орислава

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНУ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE CATCHER IN THE RYE»

На сучасному етапі розвитку українського культурного простору, який характеризується інтенсивним надходженням американської художньої продукції, питання якості перекладу соціолексики набуває критичної значущості. Американський сленг є ключовим лінгвістичним маркером, що забезпечує автентичність мовлення персонажів, їхню соціальну та психологічну ідентифікацію. Саме сленг формує неповторний голос оповідача, як це простежується у культовому романі Дж. Д. Селінджера «The Catcher in the Rye». Відтворення цього голосу українською мовою вимагає від перекладача вибору дієвих стратегій, які б зберегли стилістичну та емоційну насиченість оригіналу.

Мета цього дослідження полягає в аналізі перекладацьких стратегій, використаних при відтворенні американського сленгу в українських перекладах роману Дж. Д. Селінджера «The Catcher in the Rye», виконаних Софією Волковецькою та Олексою Логвиненком.

У роботі використано **метод порівняльно-описового аналізу**, який дозволив зіставити сленгові одиниці оригіналу з їхніми українськими відповідниками та виявити особливості перекладацьких рішень у кожному з перекладів. Крім того, застосовано **елементи контекстуального аналізу** для оцінки прагматичної адекватності перекладу, а також для визначення, якою мірою перекладачам вдалося зберегти стилістичну насиченість і комунікативну функцію сленгових елементів у цільовому тексті.

Сленг, за визначенням багатьох лінгвістів, є динамічним шаром лексики, що функціонує в неформальному спілкуванні і вирізняється експресивністю, інноваційністю та нестандартністю [5, с. 220; 11, с. 35]. На відміну від жаргону, сленг має ширше соціальне поширення і виконує насамперед ідентифікаційну та емоційно-експресивну функції. Американський сленг, як зазначає Р. Л. Чепмен [10, с. 32], вирізняється особливою динамікою,